

Dr. Mehmet Demir

Dr. Mustafa Çam

Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma

Dr. Mehmet DEMİR

Gazi Üniversitesi, Kırşehir MYO

Dr. Mustafa ÇAM

M. Kemal Üniv., İskenderun Turizm YO

Özet

İşletmelerin ara eleman ihtiyacının karşılanması için kurulmuş olan meslek yüksek okullarında verilen muhasebe bilgilerinin öğrenilmesi konusunda birçok öğrenci zorluk çekmektedir. Meslek yüksek okullarına (MYO), meslek liselerinden mezun olan öğrenciler direkt (sınavsız) olarak giriş yapabilmektedirler. Bu düzenleme ile MYO'ya giriş yapan öğrencilerin okuyacakları bölüme ait temel bilgi birikimine sahip olacakları farz edilmektedir. Ancak bu amaca ulaşılmadığı diğer bir ifade ile bölüme ait temel bilgi birikimine sahip olunmadığı bu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu araştırma ile öncelikli olarak MYO muhasebe bölümünde okuyan öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin bölümlerine ve aktarılan bilgilere ait görüşleri de araştırmanın bir başka amacını oluşturmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Muhasebe Bölümü, Meslek Yüksek Okulu, Öğrenme

Abstract (A Research About Negative Factors That Effect The Accounting Department Student's Success At The Vocational High School)

Many students have a great difficulty about the learning of accounting information at the vocational high school of the universities which is established to satisfy the land reeve. College students can join to vocational high schools without examinations. In this application supposed that students have a basic information about the department that they will join. But in a research that the student didn't have the basic information about the department that they will join. This research primarily aimed, to find out the negative factors effect the accounting learning of the student at the vocational high school. In this research another aim is to find out the students opinions about their department and the information given by their lecturer.

Key Words: Accounting department, learning, vocational school

1. Giriş

Amacı öncelikli olarak muhasebe meslek elemanı yetiştirmek olan muhasebe bölümünde derslerin sayıca ağırlığını ise

doğal olarak muhasebe dersleri oluşturmaktadır.

Muhasebe, işletmelerin kuruluşundan sona erme noktasına (tasfiye, iflas, birleş-

me vb.) kadar geçen müddet içinde etkili rol oynayan bir disiplindir. Muhasebe, işletmeleri kendisiyle ilgilenen kişi veya kurumlara tanıtan ve tanıtma işini özel bir dil kullanarak gerçekleştiren bir sistemdir. İşletmenin mali performansını ve faaliyet başarısını, zayıf ve kuvvetli yönlerini bu dili anlayabilme düzeyine göre kullanıcı-lara izah eden bir danışmandır. Muhasebe-nin kullandığı ve kendisine özgü nitelik taşıyan bu dilin öğrenilmesinde, herhangi bir yabancı dilin öğrenilmesinde çekilen güçlükler söz konusu olmaktadır.

Muhasebe mesleğine yönelik bilgilerin aktarıldığı muhasebe bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler mesleki bilgi ile donatılmaya çalışılmaktadır. Bu bilginin aktarılmasında ve alınmasında hem öğretici hem de öğrenci yönünden birtakım zorluklar yaşanmaktadır.

2. Ana Hatları İle Öğrenme-Öğretme Stratejileri

Öğrenme, insanlık tarihi ile başlamış bir faaliyettir. Örneğin eski Yunan filozofu Plato, bilginin insan zihninde depolanmış olarak doğuştan var olduğunu ileri sürmüştür. O'na göre öğrenme, insan ruhunun gördüklerini veya edindiklerini geri çağırma, hatırlama veya akla getirme sürecidir. John Locke ise Plato'nun aksine insan zihnini boş bir levhaya (depo) olarak algılar ve bu deponun doldurulması için beklediğini savunur. Ancak Locke, bireyin doğuştan öğrenmek için getirdiği belli becerileri veya potansiyelleri olduğunu da inkar etmez (Saban, 2000: 120).

Temel olarak öğrenme, değişim demektir. Öğrenme bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda belli bir olgu, olay veya durum ile ilgili olarak kendi bilgisini, anlayışını veya davranışını inşa etmesinden oluşan aktif bir süreçtir (Saban, 2000: 125). Bir başka ifade ile öğrenme, genel olarak yaşantı yoluyla kazanılan kalıcı davranış değişikliğidir (Fidan: 11).

Öğretme ise öğrenmeyi sağlamaya yönelik olarak yapılan etkinliklerdir. Ancak

bu etkinlik bilinçli ve amaçlı bir özelliğe sahip olmalıdır. Öğrenme davranış değişikliği olarak ifade edildiğinde öğretim bu değişiklik meydana getirme sürecidir. Bu değişiklik kişi veya grup tarafından düzenlenebileceği gibi, televizyon, film, kitap gibi çeşitli materyallerde yer alan görsel ve yazılı sembollerle de sağlanabilir (Fidan: 11).

Öğrenme-öğretim süreci ile ilgili olarak birçok çalışma yapılmış; birçok öğrenme-öğretim stratejisi geliştirilmiştir. Bu stratejileri üç ana başlıkta ele almak mümkündür:

- Buluş yoluyla öğretim stratejisi
- Sunuş yoluyla öğretim stratejisi ve
- İşbirliğine dayalı öğretim stratejisi

Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi, öğrenci merkezli bir stratejidir. Öğretmen öğrenciye önceden hazırlanmış bilgileri sunmaktan çok öğrencinin bireysel gözlem ve deneyimleri ile öğrenmesini sağlayacak eğitsel ortamları hazırlar. Bu stratejide öğrenciler, konunun temel yapısını (kavram, ilke) tümevarım yoluyla bulmaya çalışırlar (Aydın, 1999: 266). Öğrenme-öğretim süreci ile ilgili birçok eser vermiş olan Bruner, geliştirildiği bu stratejide ve diğer bütün eserlerinde öğrenmede konu alanı yapısının anlaşılmasının önemli olduğunu vurgulamıştır. Bunun için de bireyin öğrenme sürecinde aktif olması ve buluş yapması gerektiğini savunmuştur (Senemoğlu, 1997: 471).

Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisinde, buluş yoluyla öğretim stratejisinden farklı olarak önce genel ilke ve kavramların verilmesi sonra ayrıntılı bilgilerin kazandırılması esas alınmaktadır. Anlamlı öğrenme stratejisi de denilen bu stratejide öğretim süreci öğretmen tarafından yapılandırılmakta; öğretmen bu yapılandırma faaliyetini tümdengelim yöntemine göre ele almakta; bu amaçla öğretim yaşantıları genelden özele doğru sıralandırılmakta ve son olarak örgütleyici bilgileri bir bütünlük içinde öğrenciye sunmaktadır (Aydın, 1999: 268). Bu

strateji öğretmen merkezli bir öğretme stratejisidir.

İşbirliğine Dayalı Öğrenme, öğrencilerin bir problemi çözmek yada bir görevi yerine getirmek gibi ortak amaç uğruna küçük gruplar halinde ve birlikte çalışmak yoluyla bir konuyu öğrenme yaklaşımıdır (Demirel, 2000: 145).

Ülkemizde bir çok muhasebe derslerinde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisi uygulanmaktadır.

3. Muhasebe Öğrenimini Güçleştiren Faktörler

Daha önce ifade edildiği üzere muhasebe, işletmenin dilidir. Bu dilin temelini ve özelliğini öğrenmek her öğrenci için aynı sürede ve düzeyde olamamaktadır.

Öğretimde daha çok sunuş yoluyla öğretme stratejisinin uygulanması bir diğer ifade ile öğretimin öğretici merkezli olması öğrenmeyi güçleştiren bir diğer faktördür. Özellikle meslek yüksek okullarında meslekle ilgili çok sayıda ve birbiriyle ilişkili derslerin iki döneme sıkıştırılması öğrencinin konular arasında bağ kurmasını güçleştirmektedir. Öğrenci adeta bedenıyla sınıfın içinde bulunmakta; ancak düşüncesi ve dikkati ile sınıfın dışında gezinmektedir.

Sınıf içinde hedef birliğinin sağlanması bir başka olumsuz faktördendir. Özellikle sınavsız geçişle birlikte amacı çok farklı olan bireyler aynı sınıfta bulunabilmektedir. Bu durum ister istemez hem öğretici hem de öğrenci açısından sıkıntılara sebebiyet vermektedir.

Bir başka faktör ise öğrencilerin algılama, kavrama ve yorumlama gibi özellikler yönünden homojen yapıya sahip olduğu düşüncesi ile derslerin verilmesidir. Halbuki yaşanan durum hiç de öyle değildir. Sınavsız geçiş sebebiyle bu ve benzeri özellikler bakımından çok büyük farklılıklar söz konusudur. Öğretim elemanının bu durumu gözardı ederek dersleri aktarması ister istemez başarıyı olumsuz etkilemektedir.

Meslek yüksek okullarına kaydolmuş öğrencilerin %80-90'ını okudukları bölüme uygun bir liseden mezun olmuşlardır. Bu durum onların bölümleri ile ilgili temel bilgilerle donatılmış olduğu düşüncesini akla getirebilir. Varolduğu düşünülen bu temel üzerine bilgilerin aktarılmaya başlanması ile başarısızlık ortaya çıkabilmektedir. Öğrencilerin ortaöğretimde temel bilgileri elde ettikleri düşüncesiyle konuların aktarılmaması gerektiği yine öğrenciler tarafından ısrarla dile getirilmektedir.

Bir öğreticinin kuşkusuz en önemli görevi, ders konusunu karşı tarafa iyi bir biçimde aktarmasıdır. İyi bir öğretici ise, "kendisini mesleki ve kişisel açılarından sürekli olarak geliştiren, kendisini geliştirmeyle ilgili fırsatları ve olanakları araştıran ve değerlendiren kişidir" (Seferoğlu, 2004: 41).

Öğreticilik; bireysel, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik boyutlu profesyonel bir meslektir. Artık bir öğretici, sadece ders anlatan, sınav yapan ve not veren biri değildir (Yıldız vd., 2004: 50). İyi bir öğretici olabilmek için üç yönlü bilgiye sahip olmak gereklidir. Bunlardan birincisi, alan bilgisine sahip olmaktır; ikincisi iyi bir öğretici ve eğitimci bilgisine donanmaktır ve son olarak da genel kültür bilgisi diğer bir ifade ile aktüaliteden, ülke ve dünya gündeminden haberdar olmaktır (İlhan, 2004: 57).

Kuşkusuz her branştaki öğretim elemanlarının hemen üstte belirtilen öğretici tanım ve gereklerine uyma gayreti içinde olması gerekir. Bu açıdan öğretim elemanlarının kendilerini yetiştirebilmeleri için yüksek lisans ve doktora aşamalarından geçmeleri zorlanabilir. Birim yöneticileri, öğretim elemanlarının birbirleriyle ve ilgili diğer kişilerle bilgi alışverişini sağlamak üzere belirli periyotlarla tartışma zeminleri oluşturabilir.

Çoğu meslek elemanı sunuş yoluyla öğretme stratejisini benimsediğinden (yada şartlardan dolayı bu stratejiyi uygulamak zorunda olduğundan) öğretim, öğretici merkezli olmakta ve ağırlıklı olarak anlatıma dayanmakta bu da monotonluğu beraberinde getirmektedir.

Bu strateji, öğrenciye kısa zamanda çok miktarda bilgi kazandırmak açısından faydalı olmakla birlikte, öğrenci, konuyu anlamlı olarak öğrenmek yerine ezberleyerek öğrenmeye yönelebilmektedir (Aydın, 1999: 270). Muhasebe derslerinde konular arasında sıkı bir ilişkinin var olması sebebiyle ezberleyerek öğrenmek de mümkün olmadığından öğretim stratejisinden kaynaklı bir başarısızlık ortaya çıkabilmektedir.

4. Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Araştırmanın amacı, temel olarak Meslek Yüksekokulu (MYO) muhasebe bölümü öğrencilerinin gözüyle muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörleri tespit etmektir. Ayrıca öğrencilerin bölümlerinden memnuniyet düzeyleri ve kendilerine aktarılan bilgilerin yeterliliği ve aktarılış biçimi hakkındaki düşünceleri de saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırma, Kırşehir MYO muhasebe bölümü ikinci sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Hazırlanan anket formu, 113 öğrenciye yüz yüze görüşme sureti ile uygulanmıştır.

5. Araştırmanın Metodu ve Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Öğrencilerin konuya ilişkin görüşlerini ve konuyla ilgili ifadelere katılım düzeylerini belirlemede veri toplama aracı olarak anket metodu kullanılmıştır.

Anket formunda 26 adet soru/ ifade bulunmaktadır. Anketin birinci bölümünde yer alan 7 soru (1-7 arası sorular) öğrencilerin bölümlerine ve aktarılan bilgilere yönelik düşüncelerini ortaya koymaya yöneliktir. Anket formunun ikinci bölümünde 15 adet ifadeye (8-22 arası ifadeler) yer verilmiştir. Bu bölümde bulunan ifadeler, öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarılarını olumsuz etkileyen faktörleri tespit etmeye yöneliktir. Anketin üçüncü ve son bölümünde bulunan 4 soru ise (23-26 arası sorular) anket kapsamındaki öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye ait sorulardır.

Anket verileri, SPSS 10,0 for Windows (Social Package Statistical Science) istatistiksel paket programında oluşturulan bir veri dosyasına yüklenmiştir. Verilerin analizinde, cevapların frekans ve yüzde değerleri öncelikli olarak dikkate alınmıştır; zaman zaman korelasyon analizlerine başvurulmuştur. Veriler ayrıca karşılaştırmalı analizlerle de incelenmiştir.

6. Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, anket formu ile elde edilen bulgular ve bunların yorumları yer almaktadır. Bulgular ve Yorum bölümü, "Demografik Özellikler" "Muhasebe Bölümüne ve Aktarılan Bilgilere Yönelik Genel Düşünceler" ve "Muhasebe Öğreniminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Faktörler" biçiminde üç başlıkta ele alınmıştır.

6.1. Demografik Özellikler

Ankete katılanların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla anket formunda 4 adet soruya yer verilmiştir. Ankete katılan muhasebe bölümü öğrencilerinin¹ toplam sayısı daha önce de ifade edildiği üzere 113 olmuştur. Bu öğrencilerin demografik özellikleri Tablo 1'de topluca gösterilmiştir:

Tablo 1'den görüldüğü gibi;

- Anket kapsamında yer alan öğrencilerin %50,4'ü kız; %49,6'sı ise erkektir.
- Öğrencilerin %82,3'ü ticaret lisesi; %17,7'si diğer liselerden mezun olmuştur.
- Öğrencilerin %53,1'i normal öğrenime, %46,9'u ikinci öğrenime kayıtlıdır.
- Öğrencilerin %45,1'i sınav yoluyla, %54,9'u ise sınavsız geçişle bölüme girmiştir.

¹ "Ankete katılan öğrenciler" ifadesi yerine, zaman zaman "öğrenciler" ifadesi kullanılacaktır.

6.2. Muhasebe Bölümüne ve Aktarılan Bilgilere Yönelik Genel Düşünceler

Anket formunda, öğrencilerin muhasebe bölümüne ve bu bölümde

aktarılan bilgilere yönelik genel düşüncelerini ortaya koymak üzere 7 soruya (1, 2, 3, 4, 5, 6, ve 7. sorular) yer verilmiştir. Bu sorulara ait görüşlerin frekansları ve yüzdeleri toplu olarak tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Demografik Özellikleri

CİNSİYET DAĞILIMI			MEZUN OLUNAN LİSE TÜRÜ		
	frekans (f)	Yüzde (%)		frekans (f)	Yüzde (%)
Kız	57	50,4	Ticaret L.	93	82,3
Erkek	56	49,6	Diğer L.	20	17,7
TOPLAM	113	100,0	TOPLAM	113	100,0
ÖĞRENİM TÜRÜ			BÖLÜME GİRİŞ BİÇİMİ		
	frekans (f)	Yüzde (%)		frekans (f)	Yüzde (%)
Normal Öğr.	60	53,1	Sınav yoluyla	51	45,1
İkinci Öğr.	53	46,9	Sınavsız geçişle	62	54,9
TOPLAM	113	100,0	TOPLAM	113	100,0

Tablo 2: Muhasebe Bölümüne ve Aktarılan Bilgilere Yönelik Genel Düşünceler

Muhasebe Bölümüne ve Aktarılan Bilgilere Yönelik İfadeler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
“Okuduğum bölümden memnunum” ifadesine	74	65,5	13	11,5	26	23,0
“Okuduğum bölümü tekrar seçerdim” ifadesine	50	44,2	24	21,2	39	34,5
“Mezun olduktan sonra bölümle ilgili bir alanda çalışırdım” ifadesine	79	69,9	16	14,2	18	15,9
“Derslerde edindiğim bilgilere göre muhasebe mesleğinin sıkıcı olduğunu düşünüyorum” ifadesine	40	35,4	17	15,0	56	49,6
“İşlemin “nasıl yapılacağı” yerine “niçin yapılması gerektiğinin” üzerinde durulması öğrenmedeki başarıyı artırır” ifadesine	81	71,7	13	11,5	19	16,8
“Sınavsız geçiş sistemi doğru bir uygulamadır” ifadesine	38	33,6	9	8,0	66	58,4
Muhasebe Derslerinde Aktarılan Bilgiler, Mesleğin Temelini Öğretme Açısından Yeterlidir” ifadesine	47	41,6	16	14,2	50	44,2

Tablo 2’den elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

- Öğrencilerin %65,5’lik kısmı muhasebe bölümünde okumaktan memnundur. Bu sonuç olumlu olmakla birlikte bu bölümde okuyan her 5 öğrenciden 1 tanesinin de (%23,0) bölümünden memnun olmadığı görülmektedir.
- Öğrencilerin hemen hemen yarısı (%44,2) bu bölümü tekrar seçme konusunda isteklidir. Ancak bölümden memnuniyet oranının yüksek olmasına (%65,5) rağmen mesleğin tekrar seçilmesine yönelik katılımın

%44 düzeyinde çıkması ise düşündürücüdür.

Öğrencilerin bölümden memnuniyet düzeyleri ile bölümü tekrar seçme düşünceleri arasındaki ilişkinin yönünü ve kuvvetini ortaya koymak üzere Pearson Korelasyon analizine başvurulmuştur. Bu analiz sonucunda pozitif yönde orta kuvvette bir ilişkinin varlığı (0,01seviyesinde $r=0,613$) hesaplanmıştır.

- Öğrencilerin büyük bir kısmı (%69,9) bölümle ilgili bir alanda çalışmayı düşünmektedir.

Bölümden memnuniyet ile bölümle ilgili bir alanda çalışma düşüncesi arasında doğrusal yönde orta kuvvette bir ilişkinin varlığı yapılan Pearson Korelasyon analizi ile ortaya konmuştur (0,01 seviyesinde $r=0,463$).

- Her 3 öğrenciden 1'i aktarılan bilgilere göre muhasebecilik mesleğini sıkıcı bulmaktadır.

Bölümle ilgili bir alanda çalışma düşüncesi ile mesleğin sıkıcı olduğu görüşü arasında karşılaştırmalı analizde (crosstabs), bölümle ilgili alanda çalışma düşüncesi arttıkça mesleğin sıkıcı olduğu düşüncesinin azaldığı saptanmıştır. Diğer bir ifade ile bölümle ilgili alanda çalışmak isteyenlere göre muhasebecilik mesleği sıkıcı değildir. Pearson Korelasyon analizi ile de bu iki değişken arasında negatif yönde orta kuvvette bir ilişkinin varlığı ortaya konmuştur (0,01seviyesinde $r= -0,340$).

- Muhasebe öğretiminde daha çok, işlemin “nasıl” yapıldığı üzerinde durulmaktadır. Örnek uygulamalarla konunun daha iyi anlaşılmasına çalışılmaktadır. Ancak bu tarz bir öğretim yaklaşımı öğrencilerin %71,7’si tarafından kabul görmemektedir.

Belki daha çok işlemin/olayın/uygulamanın “niçin”i üzerinde durulup ardından “nasıl” olduğu aktarırsa öğrenimde daha başarılı olunabileceği söylenebilir. Gerçi her öğretim elemanı mutlaka “niçin” sorusunu öncelikle cevapladıktan sonra “nasıl” sorusunu cevaplamaktadır. Ancak sınavlarda daha çok “nasıl” sorusunun cevaplanması istendiğinden öğrenci işlemi/olayı/uygulamayı “niçin” düzeyinde bilse de sonuç başarısız olabilmektedir.

- Öğrencilerin %58,4’ü sınavsız geçiş sistemini doğru bir uygulama olarak görmemektedir. Bu ifadeye, katılıyorum düzeyinde görüş belirten 38

öğrencinin 31 tanesinin sınavsız geçişten yararlanarak bölüme giriş yaptığı bulgusu² göz önüne alınırsa öğrenciler tarafından bu uygulamanın doğru bulunmadığı daha da pekişecektir.

- Öğrenciler, muhasebe derslerinde aktarılan bilgilerin mesleğin temelini öğrettiği yönündeki ifade karşısında hemen hemen eşit oranlı bir biçimde iki gruba ayrılmışlardır. Çıkan sonuç olumsuz yönden ele alınırsa, derslerin içeriğinde ve/veya anlatımında ciddi problemlerin var olduğu düşünülebilir. Muhasebe derslerinde başarıyı olumsuz etkileyen faktörler içerisinde sıralanan “öğretim elemanlarının dersleri monoton (tek düze) olarak anlatması” ifadesine verilen %46’lık katılıyorum cevabı, öğretim tekniği açısından öğretim elemanlarına da ciddi bir sorumluluk yüklemektedir.

Meslek yüksek okullarında muhasebe eğitimi alan öğrencilerin iş dünyasında muhasebe mesleğinde çalışmaya karşı tutumlarının araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin meslekte memnun oldukları, mezuniyet sonrası kariyerlerini muhasebe alanında yapmayı planladıkları ve aldıkları muhasebe eğitiminin yeterli düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Erol ve Atmaca, 2004: 178). Bu araştırmayla elde edilen bulgularla sözü edilen araştırma bulgusu arasında yakın benzerlikler vardır.

6.3. Muhasebe Öğreniminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Faktörlere Ait Bulgular

Anket çalışmasının bu bölümünde, muhasebe bölümü öğrencilerinin, muhasebe öğrenimindeki başarılarını olumsuz etkileyen faktörlere katılım düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla, ankete katılan öğrencilere, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkilediği düşünülen faktörlerle ilgili 15 adet ifade

² Bu bulgu, karşılaştırmalı analizle elde edilmiştir.

sunulmuştur. Öğrencilerden, ankette yer alan her bir ifadeye ait görüşlerini “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” şeklinde belirtmeleri istenmiştir.

Elde edilen verilerin analizlerinde ve yorumlarında her bir ifadeye ait frekanslar ve yüzdeler kullanılmıştır. Ayrıca, ankete katılan öğrencilerin cinsiyetlerine, mezun olunan lise türüne, öğrenim türüne ve bölüme giriş biçimine göre karşılaştırmalar yapılarak değişkenler arasında, başarısızlık ifadelerine katılımlarda bir fark olup olmadığı da ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ankette yer alan ve başarıyı olumsuz etkileyen faktörlere ait ifadelerin her birini tablo haline getirip tek tek ele

almaktan ziyade bütün ifadelerine ait katılım düzeylerini bir tablo üzerinde göstermenin, başarısızlık sebeplerini topluca görmek açısından daha yararlı olacağı düşünülmüştür. Bu sebeple ankete katılan öğrencilerin, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörlere verdikleri cevapların katılım düzeyleri bir tabloda sunulmuştur. Tablo oluşturulurken başarıyı olumsuz olarak en çok etkileyen ifadeden en az etkileyen ifadeye doğru bir sıralama yapılmıştır. Diğer bir ifade ile sıralama, “katılıyorum” seçeneğine ait oranların en yüksekinden en düşüğüne doğru yapılmıştır.

Tablo 3’te öğrencilerin, sözü edilen ifadelerine katılım düzeylerinin sıralanmış hali yer almaktadır:

Tablo 3: Muhasebe Öğreniminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Faktörler

S. No	Muhasebe Öğreniminde Başarıyı Olumsuz Etkileyen Faktörler		Katılı- yorum	Karar- sızım	Katılmı- yorum	Topl.
01	Dersin, her öğrencinin temel muhasebe bilgisine sahip olduğu düşüncesi ile işlenmesi	f	70	11	32	113
		%	61,9	9,7	28,3	100
02	Muhasebe bilgi temelinin yetersiz oluşu	f	64	10	38	113
		%	57,1	8,9	33,9	100
03	Sınavsız geçiş sistemi sebebiyle sınıfta bölümle (meslekle) ilgili hedef birliğinin kaybolması	f	62	16	33	112
		%	55,9	14,4	29,7	100
04	Muhasebe derslerinin uygulama üzerinde gösterilmemesi	f	61	15	35	111
		%	55,0	13,5	31,5	100
05	Öğretim elemanlarının dersleri monoton olarak anlatması	f	52	25	34	111
		%	46,8	22,5	30,6	100
06	Muhasebedeki olayların bir bütün olarak kavranamaması	f	50	15	45	110
		%	45,5	13,6	40,9	100
07	Hesapların temel işleyiş mantığının kavranamaması	f	46	13	52	111
		%	41,4	11,7	46,8	100
08	Etkili öğrenme yöntemlerinin bilinmemesi	f	44	19	49	112
		%	39,3	17,0	43,8	100
09	Verilen teorik bilginin iş bulmada etkili olmayacağı düşüncesi	f	45	20	48	113
		%	39,8	17,7	42,5	100
10	Konuya ilişkin örnek sayısının az verilmesi	f	43	19	50	112
		%	38,4	17,0	44,6	100
11	Derslere düzenli olarak devam edilmemesi	f	39	9	63	111
		%	35,1	8,1	56,8	100
12	Başarılı olunamayacağı düşüncesi	f	33	8	71	112
		%	29,5	7,1	63,4	100
13	Muhasebe mesleğine ilgi duyulmaması	f	30	13	66	109
		%	27,5	11,9	60,6	100
14	MYO’ya YÖK düzenlemesi sebebiyle zorunlu olarak gelinmesi	f	29	23	58	110
		%	26,4	20,9	52,7	100
15	Bölümle ilgili geleceğe yönelik bir hedefin olmaması	f	19	12	81	112
		%	17,0	10,7	72,3	100

Tablo 3'ten de görüldüğü üzere öğrenciler, *“Dersin, her öğrencinin temel muhasebe bilgisine sahip olduğu düşüncesi ile işlenmesi”* ifadesini muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz olarak etkileyen en önemli faktör olarak, (%61,9'luk “katılıyorum” oranıyla) görmüşlerdir.

Öğrencilerin muhasebe öğreniminde başarısızlık sebebi olarak gördükleri ve ikinci sıraya yerleştirdikleri ifade ise %57,1 oranıyla, *“Muhasebe bilgi temelinin yetersiz oluşu”* ifadesidir.

Başarıyı olumsuz etkileyen faktörler içinde *“Dersin, her öğrencinin temel muhasebe bilgisine sahip olduğu düşüncesi ile işlenmesi”* ifadesi ve *“Muhasebe bilgi temelinin yetersiz oluşu”* ifadesinin ilk iki sırada yer alması düşündürücü bir sonuçtur. Yapılan karşılaştırmalı analizde her ne kadar diğer liselerden mezun olanların hemen hemen tamamı bu iki faktöre katılıyorum düzeyinde görüş bildirmişlerse de ticaret lisesinden mezun olanların da bu iki faktöre ait katılım düzeyleri %50'nin altına düşmüştür. Ticaret lisesinden mezun olan öğrencilerin temel muhasebe bilgisine sahip oldukları ve dolayısıyla muhasebe bilgi temellerinin yeterli oldukları düşüncesi ile muhasebe derslerinin anlatılmasının pek de doğru olmadığı çıkan sonuçtan rahatlıkla söylenebilir.

Öğretim elemanı, öğrencilerin aktarılabilecek konuya ait bilgi düzeylerini tespit etmek için öntest uygulayabilir. Böylece sınıfın düzeyine uygun bir anlatım tarzı geliştirilebilir.

Öğrencilerin üçüncü derecede önemli gördükleri ve %55,9 katılım oranına sahip olan ifade ise, *“Sınavsız geçiş sistemi sebebiyle sınıfta bölümle (meslekle) ilgili hedef birliğinin kaybolması”* ifadesidir. Bu faktör, muhasebe bölümüne hem sınavla hem de sınavsız geçişle giriş yapan öğrenciler tarafından benzer ağırlıkta kabul görmüştür. Özellikle sınavsız geçişle birlikte hem amaçlarda hem de yaşlarda çok farklılıklar gözlenmeye başlamıştır. Bir kısım öğrenciler bir meslek elde etmek umudu

ile bölüme giriş yaparken diğer bir kısım öğrenciler ise mevcut memuriyetlerinde veya işlerinde pozisyon değişimi yada maaş artışı vb. sağlamak üzere bölüme giriş yapmışlardır. Amaç farklılığı öğretici açısından da zorlukları beraberinde getirmektedir.

“Derslerin uygulama üzerinde gösterilmemesi” ve *“Öğretim elemanının dersi tekdüze (monoton) sunması”* ifadelerinin, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörler sıralamasında ilk beş içinde yer alması, öğrencilerin, muhasebe öğretim elemanlarından beklentilerini ortaya koyması açısından önemli bir bulgudur. Ders müfredatına uygun hareket etme gayesi ile dersi aktaran bir öğretim elemanı zaman zaman öğrencilerin bu yöndeki eleştirileriyle karşı karşıya kalabilmektedir. Derslerde aktarılan her olay/konuyu uygulama üzerinde göstermenin imkânsızlığı ortadadır. Ancak ders aktarımında monotonluğu giderecek uygulamaların da yapılması muhasebe öğreniminde başarıya olumlu katkı sağlayacağı açıktır. Bunun için öğretim elemanı işlenen konunun tartışılmasına zemin hazırlayabilir. Ayrıca dersin son kısmında öğrencilerin anlamakta zorluk çektikleri alanları/konuları belirlemek üzere bir geribildirim yapabilir. Böylece öğrencilerin dersi anlama ve anlamama düzeyleri elde edilir. Bu sayede düşüncesini söylemede sıkıntı çeken öğrencilerin düşüncelerine de ulaşma imkanı doğar (Özbirecikli ve Kakilli, 1998: 410).

“Muhasebedeki olayların bir bütün olarak kavranamaması” ve *“Hesapların temel işleyiş mantığının kavranamaması”* ifadeleri, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörler sıralamasında 6. ve 7. sırayı almışlardır. İlk iki sırada yer alan faktörlerle bu faktörler benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin muhasebe temeline ait bilgi eksiklikleri, konular arasında ilişkilerin kurulmasında ve konunun işleyiş mantığının kavranmasında sıkıntıya sebep olmaktadır.

Öğrencilere göre, muhasebe öğreniminde başarısızlıklarına sebep olan bir diğer

ifade ise “*Etkili öğrenme yöntemlerinin bilinmemesi*” ifadesidir. Etkili öğrenme yöntemlerinin bilinmesi sadece muhasebe derslerinin değil bütün derslerin daha kısa sürede ve daha kolay bir biçimde anlaşılmasına imkân verecektir. Belki okul yöneticileri, “etkili öğrenme yöntemleri”ni anlatan seminerler düzenleyerek bu konuda öğrencilerine yardımcı olabilirler.

Öğrencilerin, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörlerden “*Verilen teorik bilginin iş bulmada etkili olmayacağı düşüncesi*” faktörü için bildirdikleri görüşlerinin ağırlıklı olarak katılıyorum düzeyinde olması dikkat çekicidir. Her meslekte olduğu gibi muhasebe mesleğinde de teorik bilginin önemi büyük-tür. Öğrencilerin, muhasebe öğreniminde bu ifadeyi başarıyı olumsuz etkileyen faktörlerden görmemeleri beklenen belki de istenen bir sonuç olacaktır. Ancak ifadenin almış olduğu katılıyorum düzeyindeki oranı hiç de önemsiz (%39,5) değildir. Bu sonuçta öğrencilerin meslekle ilgili teorik bilgiye önem vermedikleri, dolayısıyla muhasebe öğreniminde başarısız oldukları söylenebilir. Ancak mezuniyet sonrasında girilecek olan mesleki sınavların içeriği, öğrencilerin şu an düşündükleri gibi değil tam tersi bir görünüm arz etmekte ve bu sınavlarda başarı için teorik bilgi birikimine mutlak gereksinim duyulmaktadır. Bu konuda öğrencilerin bilinçlendirilmesi ve /veya bu konularla ilgili seminerlerin düzenlenmesi yararlı sonuçlar verecektir.

Muhasebe mesleğine ilgi duyulmaması ifadesi diğer faktörlere göre sırlamada son-larda yer almaktadır. Buradan hareketle, bu bölümde okuyan öğrencilerin muhasebe mesleğine ilgi duydukları yargısına varılabilir. Ayrıca YÖK düzenlemesinden dolayı neredeyse tamamen zorunlu olarak bu bölüme geliniyor olunmasının diğer sebepler dikkate alındığında önemli olmadığı ifade edilebilir.

7. Sonuç

Araştırma sonucunda özetle aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- Öğrencilerin muhasebe bölümünde okumaktan yüksek düzeyde memnuniyetleri var iken (%65,5) aynı bölümü tekrar seçme konusundaki istekleri çok fazla değildir (%44,2).

- Bölümle ilgili bir alanda çalışmayı öğrencilerin yaklaşık %70’i istemektedir.

- Her 3 öğrenciden 1 tanesi anlatılan dersler çerçevesinde mesleğin sıkıcı olduğunu (%35,4) düşünmektedir.

- Konuların “nasıl” yerine “niçin” sorusuna daha fazla önem verilerek aktarılması istenmektedir. (%71,7)

- Sınavsız geçiş sistemi konusunda öğrencilerin %33,6’sı uygulamayı doğru bulduğunu ifade ederken %58,4’ü aksi görüşte olduklarını beyan etmişlerdir.

- Muhasebe derslerinde aktarılan bilgiler öğrencilerin %41,6’sı tarafından mesleğin temelini öğretme konusunda yeterli bulunurken, hemen aynı orandaki (%44,2) öğrenciler tarafından yetersiz bulunmuştur.

- Muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen en önemli faktör olarak öğrenciler, önceki bilgilerin yeterli olduğu görüşüyle derslerin işlenmesi seçeneği işaretlemişlerdir. Öğretim elemanlarının dersleri aktarma biçimleri ve konularla ilgili olarak somut uygulamaların eksikliği; sınavsız geçişle birlikte sınıf içinde hedef birliğinin kaybolması başarıyı olumsuz etkileyen diğer faktörlerdendir.

- Mesleğe ilgi duyulmaması, bölüme bir açıdan zorunlu geliniyor olması ve bölümle ilgili geleceğe yönelik bir hedefin olmaması faktörleri ise başarıyı olumsuz etkilememektedir.

8. Öneriler

Bilgisayar teknolojisinde sağlanan gelişmelerden kayıtsız kalınarak derslerin aktarılması yeni neslin anlama düzeyini düşürmektedir. Zira yeni nesil içinde azım-sanmayacak orana sahip bir kesim bilgiye kitaptan (okuyarak) değil bilgisayardan ulaşmayı tercih etmektedir. Muhasebe meslek elemanlarının da bu teknolojileri (bilgisayar, tepegöz, slayt vb.) konu aktarımında kullanmaları gereği gün geçtikçe artmaktadır. Bu

araştırmanın uygulanması sırasında yapılan görüşmelerden ve ders başarısına yönelik araştırmalardan öğren-cilerin en az zorlandıkları dersin Bilgisayarlı Muhasebe dersi olduğu saptanmıştır. Bu da dersin sunumunda kullanılan bilgisayarın öğrenmeye etkisini ortaya koymaktadır. Yine muhasebe eğitiminde bilgi teknolojilerinin önemini araştıran bir çalışmada, derslerde bilgi teknolojisi araçlarının kullanılmasının dersin anlaşılmasını kesinlikle kolaylaştıracağı sonucuna ulaşılmıştır (Hatunoğlu, 2006: 199).

Bir başka açıdan konuya yaklaşıldığında şayet öğrenci bir müşteri olarak görülür ve onun memnuniyeti için neler yapılabileceği konusunda çalışmalar yapılırsa öğrenimde başarı daha da artacaktır. Bu amaçla öğretim elemanı (Cafoğlu, 1996: 110);

- Müşterisinin kimler olduğunu,
- Bu müşterilerin gerçek ihtiyaçlarının neler olduğunu,
- Bu ihtiyaçları nasıl karşılayacağını,
- Bu ihtiyaçları sürekli olarak karşılayıp karşılamayacağını ve
- İhtiyaçlardaki değişimleri nasıl izleyeceğini

sorgular ve bunlara dönük planlamalar yaparsa öğrenimde/öğretimde hem kalite hem de başarı artacaktır.

Her bir öğrencinin yapısının (düşünceleri, yetenekleri, tecrübeleri, beklentileri, hedefleri vb.) birbirinden farklı olduğu gerçeğinden uzaklaşmadan öğrenim süreci planlanmalıdır.

Öğrencilere aktarılan bilgilerin (eğitim hizmetinin) sonucundan birçok kişi ve kurumların faydalandığı da bilinmektedir. Özellikle iş dünyası, meslek elemanlarının yeterli ve güncel bilgiyle donanmış olarak kendilerine ulaşmasını istemektedirler.

Basit tekniklerin kullanımı ile öğrencilerin öğrenme düzeyleri geliştirilebilir. Örneğin “sınıf değerlemesi” öğretim elemanının öğretme kabiliyetlerini geliştirmesine yardımcı olacak geribildirim sürecinin sağlanmasını olanaklı hale getirir. Muhasebe derslerinde uygulanması zor olmayan sınıf değerlendirme teknikleri

şunlardır (Özbirecikli ve Kakilli, 1998: 410):

- Benzetme Yolu İle Tahmin
- Önceki Bilgilerin Araştırılması
- Amaçların Sınıflandırılması ve Uyumlaştırılması
- Anlaşılması En Güç Noktaların Bildirimi
- Sözcüklerle Açıklama ve
- Öğrencilere Sınav Sorusu Hazırlatma

Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan ifadelere verilen cevaplar dikkate alındığında ayrıca şu öneriler getirilebilir:

1. Derslerin sunumunda monotonluğu gidermek için dersle ilgili materyal, doküman ve teknolojik araçlar kullanılabilir.

2. Dönemin başında öğrencilerin dersle ilgili bilgilerinin seviyesini belirlemek üzere bir çalışma (soru-cevap, deneme sınavı, sohbet vb.) yapılabilir.

3. Derslerin sunumu sırasında konunun daha çok “niçin” sorusuyla akla yaklaştırılması sağlanabilir; ayrıca elde edilen bilginin nerelerde ne zaman kullanılacağına dönük açıklamalar yapılabilir.

4. Öğrencinin öğreticiyi yakın bulması sağlanabilir. Böylece anlamakta güçlük çektiği konuların sorulmasında çekingenlik ortadan kaldırılabilir.

5. Ankette muhasebenin öğrenilmesinde derse devam edilmemesinin çok olumsuz bir faktör olmadığı tespit edilmiştir. Özellikle zorunlu gelmeler sebebiyle sınıfların kalabalık olması ve zorunlu gelenlerin hemen hepsinin dersle ilgisinin az (veya hiç) olması sınıftaki o dersle ilgili hedef birliğin sağlanamamasına sebep olmaktadır.

6. Aynı sınıf içinde bölümle ilgili olmayan liselerden mezun olan öğrencilerin var olduğu gözden kaçırılmadan ders konuları aktarılabilir.

7. Mümkün ise öğrencilerle birlikte işletmeler ziyaret edilebilir veya işletme yetkilileri sınıfa davet edilerek işletmedeki iş akışı hakkında bilgi vermesi sağlanabilir.

8. Öğrencilere bir hedef vermesi bakımından MYO mezunlarının dikey geçişle gideceği fakültelerin/yüksekokulların ayırdığı kontenjan sayısı artırılabilir.

Kaynaklar

Aydın, Ayhan, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Anı Yayıncılık, Ankara, 1999.

Cafoğlu, Zuhale, Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi, Avni Akyol Ümit Kültür ve Eğitim Vakfı Yayın No. 3, İstanbul, 1996.

Demirel, Özcan, Planlamadan Uygulamaya Öğretme Sanatı, 2. Baskı, Pegem-A Yayıncılık, Ankara, 2000.

Erol, Mikail, Metin Atmaca, "Meslek Yüksek Okullarında Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin İş Dünyasında Muhasebe Meseğinde Çalışmaya Karşı Tutumları" Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:24, Ekim 2004.

Fidan, Nurettin, Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Yayınevi, Ankara.

Hatunoğlu, Zeynep, "Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan

Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:30, Nisan 2006.

İlhan, Ayşe Çakır, "21. Yüzyılda Öğretmen Yeterlilikleri", Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl: 5, Sayı:58, Aralık 2004.

Özbirecikli, Mehmet, Songül Kakilli, "Muhasebe Öğretiminin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma ve Muhasebe Öğretiminde Yöntem Önerileri" Yönetim ve Ekonomi Dergisi, Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F, Sayı:4, İl:1998.

Saban, Ahmet, Öğrenme Öğretme Süreci: Yeni Teori ve Yaklaşımlar, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2000.

Seferoğlu, Sadi Süleyman, "Öğretmen Yeterlilikleri ve Mesleki Gelişim", Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl: 5, Sayı:58, Aralık 2004.

Senemoğlu, Nuray Kuramdan Uygulamaya Gelişim Öğrenme ve Öğretme, Spot Yay., Ankara, 1997.

Yıldız, Miraç vd., "Öğretmen Öz-Yeterlilik İnançları", Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Yıl: 5, Sayı:58, Aralık 2004.